JV/MRL 30.11.2022

Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Varsinais-Suomen liiton asiantuntijalausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle hallituksen esityksestä eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) hankkeiden lupamenettelystä.

Esitysluonnoksen mukaan Smart TEN-T-direktiiviä sovellettaisiin yli 300 miljoonan euron hankkeisiin ydinverkkokäytävällä, mutta ettei tämän kokoluokan hankkeita ole juuri suunnitteilla lähivuosien aikana. Väyläviraston investointiohjelmassa vuosille 2023–2030 on esitetty kolmea TEN-T ydinverkolle sijoittuvaa maantiehanketta, joiden kustannukset ovat kuitenkin alle 300 miljoonaa euroa. Näistä suurin hanke on E18 kt 40 Turun kehätie Raision keskustassa (205 miljoonaa euroa). Maakuntahallitus korostaa, että valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ulkopuolelle jätetyt Suomen suuret ratahankkeet, Turun Tunnin juna, Suomirata ja Itärata, kuuluvat direktiivin soveltamisalaan. Näistä lähivuosina suunnitteluvalmiuden perusteella toteuttamiskelpoinen on vain Turun ja Helsingin välinen Tunnin juna.

Smart TEN-T-direktiivin ja ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvien lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden yhteenlasketun enimmäiskeston rajoittaminen neljään vuoteen on kannatettava. Tunnin junan käynnissä oleva ratasuunnitteluvaihe valmistuu vuoden 2023 loppuun mennessä. Tämän jälkeen hanke siirtyy hallinnolliseen vaiheeseen. Tavoitteena on, että suunnitelmat ovat lainvoimaisia vuoden 2025 alussa. Hallinnollisten prosessien joutuisuus on tärkeä jo suunnitelmien rajallisen voimassaolon vuoksi. Ratasuunnitelmat ovat voimassa neljä vuotta.

Esitysluonnoksen nykyisiä käsittelyaikoja esittelevässä osiossa viitataan suunnitelmien käsittelyaikojen vaihteluun. Käsittelyjärjestys ei ole sama kuin hyväksymisesitysten järjestys, vaan sitä ohjaa hankkeiden kiireellisyysaste. Suunnitelmat, joissa hanke on jo saanut rahoituksen, priorisoidaan ja suunnitelmat, joiden toteutuminen ei ole lähiaikoina näköpiirissä, odottavat käsittelyä pidempään. Vallitseva menettely ja käsittelyaikojen liikkumavara puoltaa kokonaiskäsittelyajan enimmäiskeston määrittelyä TEN-T-ydinverkolla sijaitseville EU:ssa priorisoiduille hankkeille.

Esityksen perusteluissa todetaan, että TEN-T-ydinverkkohankkeiden täytäntöönpanoa ovat haitanneet monimutkaiset hallinnolliset menettelyt ja sääntelyn epävarmuus, josta aiheutuu lisäkustannuksia ja viiveitä. Kustannusten lisäksi joutuisa ratahankkeiden edistyminen valmistaa niin eurooppalaista kuin kansallista liikenneverkkoa kohti kestävää yhteiskuntaa. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kestävyystavoite edellyttää työssäkäyntialueita kestävästi yhdistävien ratahankkeiden toteuttamista. Myös Verkkojen Eurooppa välineen (CEF) rahoituksesta suurin osa kohdennetaan


PL 273, 20101 Turku
kirjaamo@varsinais-suomi.fi
www.varsinais-suomi.fi

nimenomaan kestäviin liikennehankkeisiin eli käytännössä raidehankkeisiin TEN-T-liikenneverkolla.

Suomen kautta kulkevasta kahdesta Euroopan laajuisen liikenneverkon ydinverkkokäytävästä toinen Skandinavia–Välimeri-ydinverkkokäytävä kulkee Turusta Helsingin kautta Venäjän rajalle. Ydinverkkokäytävälle kuuluvat yhteysvälin maantie- ja rautatieyhteydet, Turun ja Helsinki-Vantaan lentoasemat sekä Turun, Naantalin ja Helsingin satamat. Euroopan komission asetusuudistuksessa ydinverkkokäytäville, uudelta nimeltään eurooppalaisille liikennekäytäville, esitetään lisättäväksi nykyisten yhteyksien lisäksi suurten raidehankkeiden oikolinjaukset. Oikoratalinjauksiin kuuluvat Tunnin junan Espoo–Salo-oikorata sekä oikaisut Suomiradalla ja Itäradalla. On ongelmallista, että komission esitys rinnastaa Suomen suuret raidehankkeet ja asettaa niiden yhteiseksi toteuttamisen takarajaksi vuoden 2040. Maakuntahallitus muistuttaa, että Tunnin junan osalta tavoitevuosi on asetettu kauas hankkeen ollessa toteutettavissa jo vuoteen 2030 mennessä. Aikataulu on korjattavissa yhä neuvostossa ja parlamentissa, sillä komission ehdotuksen käsittely on kesken.

Kari Häkämies
Varsinais-Suomen liiton maakuntajohtaja


PL 273, 20101 Turku
kirjaamo@varsinais-suomi.fi
www.varsinais-suomi.fi